

SLAVNÉ VÍDEŇSKÉ VALČÍKY

Johann Strauss syn, op. 314

Na krásném modrém Dunaji

Joseph Lanner, op. 200

Schönbrunnští

Carl Michael Ziehrer, op. 419

Vídeňští měšťané

Johann Strauss syn, op. 354

Vídeňská krev

Karel Komzák syn, op. 257

Bádenská děvčátka

Julius Fučík, op. 135

Od břehu Dunaje

Instr. Rudolf Urbanec (1–5) a Karel Pšeničný (6)

VELKÝ DECHOVÝ ORCHESTR SUPRAPHONU • Řídí RUDOLF URBANEC

Hudební režie Jindřich Bauer • Zvuková režie Jan Chalupský • Technická spolupráce Jiří Rohan • Nahráno 14.–23. února 1973 v pražském studiu Supraphonu v Dejvicích

Z novějších tanců, z těch, které se nevyskytují ve staré francouzské, anglické nebo německé suitě, se nejvíce rozšířil valčík. Původ jeho jména není zcela jasný. Je však jisté, že byl od počátku kolovým tancem v tříčtvrtčním taktu. Starší, pomalejší valčík se tančil na tři kroky (jako mazurek), novější, vídeňský, na dva. Ráz vídeňského valčíku je mírně kolébavý, s lehkým přízvukem na prvé době, který je v doprovodu stálý, v melodii však často lehce zastřen synkopováním. Co do společenské oblíbenosti i charakteru je tento tanec přímým nástupcem menuetu. Velký valčík bývá zpravidla formován jako řetěz různých valčíkových melodií, který uvádí introdukce, obvykle pomalého tempa, psaná často v sudém taktu. Celek je zakončen kódou, která zpracovává melodie několika valčíků řetězu a působivě vrcholí. Valčíky psávali pro vídeňské plesy už Mozart a Beethoven. Vídeňská politická a kulturní křižovatka, jež vzkvétala nejvíce v 18. a 19. století a ve staré rakouské monarchii tvořila střed kulturního světa, musela být nutně i kolébkou nových společenských mravů a tedy i módních tanců.

Dirigent Rudolf Urbanec vybral pro Velký dechový orchestr Supraphonu šest valčíků, až na valčíky Johanna Strausse chronologicky seřazených, odstranil chyby, které se časem vloudily i do tištěného notového materiálu, a poskytl touto deskou posluchači základní průřez vídeňských valčíkem od Josepha Lannera až po českého skladatele Julia Fučíka. I v provedení dechového orchestru znějí všechny skladby pokud možno v nezkrácené verzi se všemi introdukcemi a instrumentace je navíc někde „vyšperkovaná“ harfovým zvukem.

Obě strany desky zahajuje „valčíkový král“ Johann Strauss (1825–1899), syn neméně slavného skladatele téhož jména (autora Radeckého pochodu). Získal pro-

slulost svými „nesmrtelnými“ valčíky Na krásném modrém Dunaji, Vídeňská krev (oba jsou nahrány na této desce), Povídky z Vídeňského lesa, Víno, ženy a zpěv aj., jakož i „valčíkovými“ operetami, z nichž uveďme nejznámější – Netopýr a Cíkánský baron.

Druhá skladba první strany je věnována Josephu Lannerovi (1801–1843), dirigentovi slavného vídeňského městského orchestru. Valčík s názvem Schönbrunnští je věnován obyvatelům tohoto známého císařského letoviska.

První stranu této desky končí Carl Michael Ziehrer (1842–1922) svým proslulým valčíkem Vídeňští měšťané, v jehož introdukci zaznívají fanfáry z jízdy ve cvalu. Autor byl kapelníkem vídeňského domácího pěšího pluku.

Autorem valčíku Bádenská děvčátka je pražský rodák a absolvent pražské konzervatoře Karel Komzák (1850–1905). Původně byl vojenským kapelníkem a později stál v čele věhlasného orchestru v Bádenu u Vídně, s nímž, podle dobových svědků, dovedl nenapodobitelně interpretovat Strausovy valčíky. Komzákovy zaměření na skladby vojenských pochodů se projevuje i v zde nahaném valčíku, a to v introdukci, kterou představuje řízný pochod, končící vojenským signálem Pozor! v sólové trubce.

Deska končí valčíkem českého skladatele Julia Fučíka, známého tvůrce populárních pochodů. Avšak i Fučíkovy valčíkové kompozice, z nichž namátkou uveďme Rej amorků, Ideály snů, Dunajské pověsti, Zimní bouře, Baletky ad., zapadají přesně do vídeňského stylového rámce. Pro tuto desku byl vybrán méně známý, ale neméně půvabný valčík Od břehu Dunaje, interpretovaný i s charakteristickým hvízdáním, které skladatel předepsal v introdukci.

Dr. Miroslav Bláha